Tieto-osasto / Turvallisuusyksikkö
Katja Viertävä

15.11.2018

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä matkustaja-alusturvallisuutta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi (HE 198/2018 vp)

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitun hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyyn liittyen.

Direktiivimuutokset

Euroopan komissio antoi 6 päivänä kesäkuuta 2016 ehdotukset Euroopan parlamentin ja neuvoston matkustaja-alusturvallisuutta koskevien direktiivien muuttamiseksi. Komission ehdotuksista annettiin 17 päivänä elokuuta 2016 valtioneuvoston kirjelmä (U 42/2016 vp). Liikenne- ja viestintävaliokunta antoi asiasta lausuntonsa (LiVL 20/2016 vp) ja yhtyi siinä valtioneuvoston kantaan. Valiokunta piti hyvänä, että ehdotetuilla muutoksilla tavoitellaan matkustaja-alusten turvallisuuden ohella myös sääntelyn selkeyttämistä ja keventämistä ja pyritään vähentämään hallinnollista taakkaa. Valiokunta piti tärkeänä, että ehdotettu pienten kotimaanliikenteen matkustaja-alusten ja perinnealusten rajaaminen selkeästi non-SOLAS-direktiivin 2009/45/EY soveltamisalan ulkopuolelle vähentää näiden alusten varustelusta aiheutuvia kustannuksia. Valiokunta piti valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että tämä rajaus säilyy asian jatkovalmistelussa.

Direktiivimuutosten käsittelyn aikana rajaus pienten kotimaanliikenteen matkustaja-alusten ja perinnealusten jättämisestä non-SOLAS-direktiivin soveltamisalan ulkopuolelle säilyi. Matkustaja-alusturvallisuutta koskevien direktiivien muuttamisen yleisinä tavoitteina on sääntelyn nykyaikaistaminen, yksinkertaistaminen ja selkeyttäminen, hallinnollisen taakan vähentäminen sekä sääntelyn oikeasuhtaisuuden varmistaminen.

Käsiteltävänä olevalla lakiehdotuksella pannaan täytäntöön matkustaja-alusturvallisuutta koskevien direktiivien muutosten kansallista lainsäädäntöä edellyttävät säännökset. Direktiivit annettiin 15 päivänä marraskuuta 2017 ja jäsenvaltioiden on annettava ja julkaistava direktiivien noudattamisen edellyttämät säännökset viimeistään 21 päivänä joulukuuta 2019.

Kansalliset muutokset

Lisäksi esityksessä ehdotetaan eräiden alustyyppien katsastuksen uudistamista, talviliikenteessä käytettävän aluksen vuosittaisesta rungonkatsastuksesta luopumista sekä lainsäädännön täydentämistä perinnealuksia ja ammattiveneitä koskevilla säännöksillä.

Katsastuksen uudistamisen tavoitteena on lisätä merenkulun valvonnan läpinäkyvyyttä ja keventää sääntelyä mahdollistamalla laivanisäntien suorittama aluksen turvallisuusarviointi *(omavalvonta)* eräiden alustyyppien osalta. Omavalvontaan siirtyminen olisi mahdollista vain Liikenne- ja viestintäviraston antaman hyväksynnän perusteella ja se koskisi ainakin ensivaiheessa vain peruskatsastettuja kotimaanliikenteessä liikennöiviä ammattiveneitä, proomuja ja alle 24 metrin pituisia lastialuksia. Jos lai-

vanisäntä ei noudata omavalvonnalle asetettuja vaatimuksia Liikenne- ja viestintäviraston on peruutettava väliaikaisesti tai kokonaan omavalvonta. Näin ollen turvallisuus ei vaarantuisi, koska omavalvonnan piiriin pääsee vain tietyin edellytyksin ja hyväksyntä peruutetaan, jos asetettuja vaatimuksia ei noudateta. Muutos myös vähentäisi katsastuksesta aiheutuvia kustannuksia laivanisännille sekä lisäisi turvallisuusarvioinnin joustavuutta.

Talviliikenteessä käytettävän aluksen vuosittaisesta rungonkatsastuksesta luopumisen seurauksena alusten sopivuus talviliikenteeseen varmistettaisiin telakoinnin yhteydessä tehtävässä rungon tarkastuksessa. Tämä tulee tehdä aluksen ollessa telakassa vähintään viiden vuoden välein. Muutoksen seurauksena sekä laivanisännän että viranomaisen hallinnollinen taakka vähenisi, kun poikkeusten myöntämisestä voitaisiin luopua. Muutos keventäisi myös sääntelyä sekä vähentäisi laivanisännän kuluja.

Ammattiveneitä koskevaa sääntelyä ehdotetaan täsmennettäväksi ja täydennettäväksi siltä osin kuin voimassa olevassa ammattiveneitä koskevassa sääntelyssä ei ole huomioitu kaikkia ammattiveneiden erityispiirteitä kuten esimerkiksi sitä, että ammattiveneelle myönnetään ammattiveneen todistuskirja.

Perinnealukset ovat edelleen non-SOLAS-direktiivin soveltamisalan ulkopuolella. Alan toimijat ovat kuitenkin jo pidemmän aikaa tuoneet esille perinnealuksia koskevien kansallisten säännösten puuttumisen aiheuttamat ongelmat. Perinnealuksia koskevien säännösten lisäämisen tarkoituksena on mahdollistaa perinnealusten katsastus sekä se, että perinnealuksille voitaisiin antaa omat tekniset määräykset, joiden avulla voitaisiin paremmin huomioida perinnealusten rakenteelliset ratkaisut ja kulttuurihistoriallliset arvot. Muutoksen tarkoituksena on parantaa perinnealusten pienimuotoista kaupallista liikennekäyttöä, joka voisi edesauttaa perinnealusten ylläpitoa ja käyttöä.

Muutettavat lait

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi aluksen teknisestä turvallisuudesta ja turvallisesta käytöstä annettua lakia (1686/2009), matkustaja-aluksen henkilöluetteloista annettua lakia (1038/2009) sekä alusturvallisuuden valvonnasta annettua lakia (370/1995).

Perinnealuksia koskevan sääntelyn johdosta ehdotetaan lisäksi laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta annettuun lakiin (1687/2009) sekä liikenteen palveluista annettuun lakiin (320/2017) perinnealusten miehitystä ja pätevyyksiä koskevia säännöksiä.

Esitys tukee hallitusohjelman mukaista säädösten sujuvoittamisen kärkihanketta ja norminpurkua. Lakimuutoksilla selkeytettäisiin sääntelyä ja vähennettäisiin hallinnollista taakkaa.

Katja Viertävä
Hallitusneuvos

Liikenne- ja viestintäministeriö
Käyntiosoite
Eteläesplanadi 16
(kirjaamo)
Helsinki
Postiosoite
PL 31
00023 Valtioneuvosto
Puhelin
029516001
www.lvm.fi
etunimi.sukunimi@lvm.fi
kirjaamo@lvm.fi